

ПА ТОНКІМ
ЛЁДЗЕ

3

СТАБІЛЬНАЯ
КРАІНА —
КАРЫСНА
ДЛЯ ЎСІХ

МС

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

18 СНЕЖНЯ 2020 г.
ПЯТНІЦА
№ 247 (29361)

МЯСЦОВАЕ
САМАКІРАВАННЕ
+TV ПРАГРАМА

ЦЫТАТА ДНЯ

Міністр эканомікі
Аляксандр ЧАРВАХОЎ:

«Сёння за кошт прыватнага бізнесу фарміруецца практычна 47 % экспарту, 50 % ВУП, 60 % выручкі. Таму дзяржава робіць упор на развіццё бізнесу. У праекце Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі на 2021—2025 гады прадугледжаны меры, якія дазваляць не толькі стварыць спрыяльныя ўмовы, але і аказаць фінансавую падтрымку прадпрыемствам. Асабліва ўвага будзе нададзена малому бізнесу».

ПЕРАДСВЯТОЧНЫ НАСТРОЙ

Сёння ў сталіцы пачынаюцца традыцыйныя калядныя кірмашы. Найбуйнейшы з іх разгарнуўся на плошчы каля Палаца спорту — сапраўдны міні-гарадок. А ўчора мне давялося паглядзець, як ідзе ўстаноўка і афармленне гандлёвых палатак і дамкоў, у якіх будуць гатаваць калядныя прысмакі, прадаваць сувеніры і тавары для ўпрыгажэння навагодняй ёлкі, неўзабаве пачнуць працаваць майстры і рамеснікі. Сярод удзельнікаў

кірмашу — вядомы мінскі калекцыянер, мастак і бард Сяргей Шыла са сваімі велічымі самаварамі, у якіх ён прыгатуе чай па ўласным рэцэпце. Кірмаш здзівіць і смажанымі каштанамі. Гэты калядны ласунак падрыхтаваў прыватны прадпрыемства Аляксандр Рудзік. Маляўнічы гандаль на праспекце Пераможцаў будзе дзейнічаць да 14 студзеня наступнага года.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара.

КОРАТКА

• У некаторых рэгіёнах Беларусі бальніцы аднаўляюць звычайны рэжым працы.

• Адзіны інфармацыйна-адукацыйны рэсурс для ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі запусціць у тэставым рэжыме з 1 студзеня 2021 года.

• Амаль 79 % выдаткаў бюджэту ФСАН у 2021 годзе плануецца накіраваць на пенсійнае забеспячэнне.

• Міністэрства аховы здароўя рэкамендуе адмовіцца ад навагодніх карпаратываў.

• Самымі запатрабаванымі спецыяльнасцямі ў наймальніках Віцебска сёлета былі швачкі, зборшчыкі абутку, кіроўцы, медсёстры, прадаўцы.

• Музычны спектакль для дзяцей «Навагоднія прыгоды ў Віртуальндзі» прадставіць Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі.

• У навукоўцаў атрымалася аднавіць рэчыва ракі Саломенкі ў Белавежскай пушчы.

Размова па сутнасці

«ЭКАНАМІЧНАЕ ПАРТНЁРСТВА — НЕ НАВЯЗВАННЕ «НЕЙКАЙ ВОЛІ» ЗВОНКУ»

Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь Дзмітрый МЕЗЕНЦАЎ — суразмоўца ўнікальны. Дыпламат разбіраецца не горш за прафесіянала ў нюансах

журналісцкай працы і папярэць злёгка расхвальванага інтэрв'юера пры абмеркаванні будучай публікацыі. Прычынай таму не толькі багаты досвед зносінаў з прэсай, але і асабісты вопыт працы ў СМІ і са СМІ.

СТАР. 4

Грошы

КУПЛЯЕМ ТАННУЮ КВАТЭРУ ЦЯПЕР, або... Варта яшчэ пачакаць?

Да завяршэння года засталася два тыдні, таму прыйшоў час падводзіць вынікі. Нашы эксперты падзяліліся, якім быў год для другаснага рынку жылля сталіцы і калі будзе максімальна выгадна купляць кватэру.

Калі пануе няўпэўненасць

Дырэктар агенцтва нерухомаасці «БелЦН» і ганаровы старшыня ГА «Беларуская асацыяцыя «Нерухомаасць» Мікалай ПРАСТАЛУПАЎ расказаў, што пачатак гэтага года не прадвешчаў для рынку нічога дрэннага. Усе жылі вялікімі надзеямі і разлічвалі, што з надыходам вясны рынак яшчэ больш ажыве. Але ў красавіку да краіны дайшла пандэмія каранавіруса, і да мая стала зразумела, што год будзе цяжкі. «У выніку ў 2020-м агенцтвы нерухомаасці ў параўнанні з мінулым годам страцілі 20—30 % сваіх даходаў. Гэта з улікам таго, што рэнтабельнасць рэзальтарскага бізнесу невысокая і складае 5—10 %», — тлумачыць спецыяліст.

СТАР. 5

ISSN 1990 - 763X

20247>

9 771990 763008

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ — БУДЗЕ ЦІКАВА!

Ідзе падпіска на «Звязду» на I квартал або I паўгодзе 2021 года

НАЛЕТА — З ЛЮБІМАЙ ГАЗЕТАЙ!

«ЭКАНАМІЧНАЕ ПАРТНЁРСТВА — НЕ НАВЯЗВАННЕ «НЕЙКАЙ ВОЛІ»

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

У 27 гадоў, завяршаючы двухгадовую службу лейтэнантам, прызваным з запасу, ён адмовіўся ад прэстыжнай пасады на Кастрычніцкай чыгунцы, вырашыўшы прыйсці ў вайсковы друк. Менавіта са сферай журналістыкі будзе многія гады звязана праца Дзмітрыя Мезенцава: і ў мэрыі Санкт-Пецярбурга, і ў Дзяржаўным камітэце Расіі па друку, і ў Савеце Федэрацыі Федэральнага сходу. Нават сёння, узначальваючы дыпрадстаўніцтва Расіі, пасол прызнаецца, што часам дапамагае прэс-службе парадай. У нашай размове з Дзмітрыем Фёдаравічам мы, безумоўна, не абыйшлі тэму медыя. Але асноўную ўвагу надалі эканамічным і гуманітарным адносінам Беларусі і Расіі.

Пра Форум рэгіёнаў
— Гэты год аказаўся няпросты для Беларусі, Расіі і нашых адносін. Былі перыяды недаверу, потым афіцыйная падтрымка, але, што несумненна, ніхто ў Расіі не застаўся абякава да таго, што адбываецца ў нашай краіне. Чым гэты год у беларуска-расійскіх адносінах запомніўся вам?

— Традыцыйна значныя перагаворы Прэзідэнта Расіі Уладзіміра Пуціна і кіраўніка беларускай дзяржавы Аляксандра Лукашэнкі. У ходзе такіх сустрэч, нягледзячы на COVID-19, былі абмеркаваны найважнейшыя пытанні двухбаковага парадку, самае шырокае кола тэм.

Пасляхова напрацоўваецца сістэма адносін урадаў Міхаіла Мішусціна і Рамана Галоўчанкі, пацверджана значнасць задзеяў у сумеснай працы федэральных і рэспубліканскіх міністэрстваў і ведамстваў па інтэграцыйным парадку дня.

Асаблівай падзеяй стаў VII Форум рэгіёнаў Беларусі і Расіі, за правядзенне якога традыцыйна адказваюць старшыня Савета Федэрацыі Валяціна Матвіенка і старшыня Савета Рэспублікі Наталля Качанава, каманды сенатараў. Нягледзячы на тое, што з-за ковіда ён прайшоў у рэжыме анлайн, практыка адносін, напрацаваны вопыт супрацоўніцтва рэгіёнаў Беларусі і суб'ектаў Расійскай Федэрацыі пазначаны як найважнейшая перспектыва міждзяржаўных адносін. І тое, што кіраўнікі дзяржаў (Прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін і Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка), абласцей краіны і суб'ектаў федэрацыі традыцыйна віталі форум, абазначыла маштабныя задачы супрацоўніцтва.

Лічым, што эканоміка павінна дамінаваць у сістэме нашых двухбаковых адносін. І разумею збалансаваны прагматызм партнёраў. Неабходна забяспечыць загрузку беларускіх прамысловых гігантаў, было важна пацвердзіць іх арыентаванасць на ёмісты расійскі рынак. Важна сказаць і пра тое, што адносіны рэгіёнаў і гарадоў-пабрацімаў павінны мець змястоўнае напаўненне.

— Маючы гуманітарную тэматыку ў гэтым годзе (прысвечаны 75-годдзю

Дзмітрый МЕЗЕНЦАЎ дэманструе нашаму карэспандэнту карту ВКЛ, якая знаходзіцца ў Пасольстве Расіі.

Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне), ці атрымалася Форуму рэгіёнаў надаць дынаміку дзелавым кантактам?

— На форуме было падпісана пагадненне на суму больш як 700 мільёнаў долараў ЗША. Гэта на 200 мільёнаў больш, чым на VI Форуме ў Санкт-Пецярбургу ў 2019 годзе. VII Форум рэгіёнаў у Мінску атрымаў у спадчыну дынаміку кантактаў, закладзеную ў апошнія гады на форумах у Санкт-Пецярбургу, Маскве, Магілёве... Важна, што выбарны падзеі ў Беларусі ніяк не перашкодзілі гэтай значнай сустрэчы.

Пра дарожныя карты і цэны на газ

— Пачынаўся гэты год з эканамічных спрэчак, складанасцяў ва ўзгадненні дарожных карт па будаўніцтве Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі. На якім этапе гэтая работа сёння і ў чым яе практычная значнасць для грамадзян?

— Кіраўніком расійскай дзяржавы Уладзірам Пуціным пацверджана прынцыповая падтрымка беларускага народа і брацкай Беларусі — у сістэме фінансавых, эканамічных, сацыяльных адносін і ўзаемадзеяння ў сферы абароны і сумеснай бяспекі. Вельмі важна, каб такія падыходы падзялялі не толькі кіраўнікі ў высокіх кабінетах, дырэктары вытворчасцяў, навучальных устаноў, але і мільёны грамадзян Беларусі і Расіі — найбліжэйшых краін-саюзніц. Пашырэнне расійскай падтрымкі пацвярджаецца новымі працоўнымі месцамі, гарантыямі збыту прадукцыі беларускіх прадпрыемстваў, а значыць, дадаткам у тысячых сем'яў у братаўскай краіне.

Вельмі хочацца, каб у тых, хто цяпер толькі ўступае ў дарослае жыццё, было адчуванне: іх Радзіма — гэта не толькі прыгожая, дагледжаная, ладная Беларусь, але і велізарная Айчына — ад Брэста і да Сахаліна. У гэтым плане нам варта зрабіць яшчэ шмат крокаў на сустрэч. Маладыя людзі Беларусі павінны разумець: і руская Поўнач, і Сібір, і Байкал, і Прымор'е, і Паўночны Каўказ, і Масква, і Пецярбург — таксама іх Радзіма. Гэта складана ўспрымаецца нашай моладдзю: яны не раслі ў рамках адзінай Айчыны і яе традыцый.

Мы ведаем, што ёсць Саюзная дзяржава, але не заўсёды разумею і адчуваю, што гэта ўжо рэальны факт жыцця мільёнаў грамадзян. Той, хто пацвердзіў сістэму льгот, права на бесперашкоднае працаўладкаванне, навучанне, медыцынскае, пенсійнае забеспячэнне, лічыць, што гэта адбываецца само па сабе. Хто не ведае гэтага, не бачыць пераваг па-свойму ўнікальнага міждзяржаўнага аб'яднання. Велізарны патэнцыял Саюзнага дагавора, падпісанага больш за 20 гадоў таму, патрабуе большага раскрыцця.

Некаторыя бачаць у «дарожных картах» саюзнага будаўніцтва эканамічны «палон» для Беларусі, а сёйтой — страту незалежнасці і суверэнітэту. Адкажу. Ніхто і ніколі ў нас не думаў трактаваць эканамічнае партнёрства як навязванне «нейкай волі» звонку. Добра разумею, што інтэграцыя будзе паспяховая тады, калі акажацца ўзаемавыгаднай і зробіць нас мацнейшымі.

— **Кожны год нашы краіны традыцыйна заканчваюць вырашэннем пытання цаны на газ. З якімі яшчэ праблемамі мы ўваходзім у новы год?**

— Мы з вамі гаварылі пра «дарожныя карты» — праекты новых праграм супрацоўніцтва. Там прапісаны найважнейшыя рэчы — стратэгія ўзаемадзеяння на гады наперад: гэта і пытанні стварэння адзінага рынку нафты, газу, адзіных падыходаў рэалізацыі прамысловай палітыкі, узаемадзеяння па дзясятках іншых кірункаў. Адзін з прынцыпаў, які вылучаецца беларускімі партнёрамі, — фарміраванне аднолькавых цэн на рэсурсы. Але да таго часу, пакуль гэта не стала правілам, не падтрымана менавіта двума бакамі, гэта пакідае за гаспадарчымі суб'ектамі права змагацца за максімальны прыбытак. Заўсёды будзе канфлікт прадаўца і пакупніка, але гэта ніяк не звязана з нашымі глыбокімі гістарычнымі традыцыямі, гуманітарным узаемадзеяннем, палітычным супрацоўніцтвам. Імкненне аднаго боку прадаць даражэй, як і другога — купіць танней, — аснова рынкавай эканомікі.

Калі мы зараз гаворым пра самастойнасць і незалежнасць, то, натуральна, эканоміка, якая грунтуецца ў нашых краінах на рынкавых

прынцыпах, — гэта эканоміка дагавора, які бакі абавязаны выконваць. Пакуль няма выйсця на адзіны рынак нафты і газу, зразумела, не выключаны спрэчкі гаспадарчых суб'ектаў.

Павінен адзначыць: запят беларускага боку па цэнах на нафту сёлета быў улічаны расійскімі партнёрамі на сто працэнтаў. Усё, што запятвала беларускае кіраўніцтва па гэтай тэме, было пачута. Вызначана максімальна льготная цана — з улікам «нафтавай кан'юнктуры», якая склалася на знешніх рынках. Расія пайшла на беспрэцэдэнтныя меры ў рамках падтрымкі міжбюджэтных адносін. Што датычыцца цаны на газ, мы не раз чулі ад партнёраў, што яна высокая, і былі выпадкі, калі сптавая цана ў Еўропе была ніжэйшай, чым цана, зафіксаваная дагаворам паміж краінамі ў лютым 2020 года, але былі іншыя «выпадкі»: калі расійская цана была значна ніжэйшай за еўрапейскую.

Але казаць трэба пра тое, што збліжае эканомікі, робіць нас мацнейшымі, фарміруе стратэгію на дзесяцігоддзі і забяспечвае энергабяспеку Беларусі. Справа нават не ў тым, ці ёсць спрэчка. Справа ў іншым: як мы гатовы знаходзіць кампрамісы. Мяркую, сёння мы больш гатовы да гэтага, чым яшчэ ў пачатку года.

Пра агульную памяць і гарады-пабрацімы

— **Дзмітрый Фёдаравіч, вы ў сваёй дзейнасці надаеце вялікую ўвагу інтэнсіфікацыі культурнага супрацоўніцтва Беларусі і Расіі. У гэтым годзе асноўныя акцэнт быў зроблены на захаванне агульнай памяці аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны. Прайшло шмат мерапрыемстваў у Беларусі з удзелам расійскага дыпламатычнага прадстаўніцтва. Як вы глядзіце на абвінавачванні беларусаў і расіян, што нас больш аб'ядноўвае мінулае, чым будаўніцтва на яго базе будучыні?**

— Нядаўна я ўдзельнічаў у мінскай канферэнцыі па недапушчэнні гераізацыі нацызму. Вывучыў прэзентацыю аб калабарацыянскім сцягу, падрыхтаваную да гэтага мерапрыемства дэпутатам Палаты прадстаўнікоў

Ігарам Марзалеком. Маладыя хлопцы, не разумеючы гісторыі сімвалаў, маршыруюць з ім. Гэта апаганьвае, прыніжае памяць загінулых у гады Вялікай Айчыннай вайны. І нам трэба аб гэтым казаць.

Мой бацька ваяваў на III Беларускам фронце і скончыў вайну ў Кёнігсбергу. Памятаю размовы і сустрэчы з людзьмі, якія ваявалі. Для іх не было гэтай спрэчкі пра сімвалы, якая сёння навязваецца і ў якой ёсць стратэгічная задача — зрабіць усё, каб ацэнка неверагоднага подзвігу савецкага народа і савецкага салдата была заменена зусім іншай удзячнасцю.

Калі ты адчуваеш сябе грамадзянінам сваёй краіны, то не можаш садзейнічаць таму, каб на тваю Айчыну накладвалі санкцыі, ты не маеш ніякага права весці падрыўную працу праз некамерцыйныя і няўрадавыя арганізацыі супраць роднай зямлі. Важна памятаць, што крушэнне Савецкага Саюза стала падставай для заявы Джорджа Буша-старэйшага: «Мы перамаглі ў «халоднай вайне». Значыць, вайна была. А сёння? У інфармацыйнай прасторы — за душы і розумы маладых людзей, якія фарміруюць будучыню Беларусі і будучы вызначач, якім стане дыялог з Расіяй — праз 10-15-30 гадоў.

— **Важным элементом сувязяў нашых дзяржаў краін заўсёды былі народная дыпламатыя і кантакты гарадоў-пабрацімаў. Якую ролю, на ваш погляд, гэты элемент супрацоўніцтва іграе сёння?**

— Як чалавек, які прайшоў «прыступку» губернатара, веру ў паспяховасць міжрэгіянальнага супрацоўніцтва і ўзаемадзеянне гарадоў-пабрацімаў яшчэ і таму, што на гарызантальным узроўні лягчэй дамаўляцца, весці дыялог, выходзіць на падпісанне дакументаў. Безумоўна, такая работа вядзецца па ўзгадненні са сталіцамі, але ступень маневру, эканамічнай, гуманітарнай свабоды ў рэгіёнах высокая. Важна, каб была і змястоўнасць працы, каб гэта не ператваралася ў фармальныя пратакольныя адносіны. У 50 беларускіх гарадоў звыш 100 пабрацімаў у Расіі. Гэта павінна дапамагаць людзям у нашых краінах лепш пазнаваць адзін аднаго.

Пра ролю медыя і псіхалогію

— **У вашым лёсе значнае месца займае журналістыка. На ваш погляд, як сёння трансфармавалася роля СМІ ў свеце? Як вы думаеце, тэлеграм-каналы і блогеры стануць альтэрнатывай традыцыйным медыям?**

— Адмовіўшыся ад прэстыжнай пасады начальніка вакзала ў Ленінградзе, я цалкам свядома прыняў рашэнне сысці ў вайсковы друк, асвоіць новую спецыяльнасць — ваенную журналістыку. Пачынаў з першаснай пасады, пайшоў працаваць у дывізіённую газету, каб навучыцца пісаць у розных жанрах: ад нататкі да нарыса.

Перакананы, што гэтая цудоўная прафесія дазваляе быць у гушчы падзей і прапаўваць твайму чытачу, гледачу сваю ацэнку падзей. Лічу гэта правам і гонарам і вялікай адказнасцю. Цэнзура, якая існавала, прымушала быць яшчэ больш прыдзірлівым да таго, як рыхтуеш матэрыял, правяраеш факты.

Што датычыцца тэлеграм-каналаў... Ці стаіць пытанне гонару перад многімі людзьмі, якія куражацца ў блогасферы, не адказваючы нічым (ні прафесійным імем, ні да тычнасцю да прэстыжнай прафесіі)? Гэта зусім іншая «журналістыка», якая такою і не з'яўляецца. Я не прыхільнік захавання цэнзуры, але калі яе няма, то павінна быць сістэма ўнутранага кантролю і адказнасці за выверанасць кожнага слова і кожнай ацэнкі, таму што яны ўплываюць на падзеі і лёсы людзей.

Калі быў старшынёй Камісіі Савета Федэрацыі па інфармацыйнай палітыцы, то адстойваў максімальную свабоду інтэрнэту, свабоду творчасці. Але лічу, што гэта павінна кампенсаватца нарастаючай прафесійнай адказнасцю, увагай да кожнага аўтара з боку інстытутаў, якія адстойваюць этыку і гонар медыя. Сёння многія людзі, маючы свабоду прадстаўлення свайго меркавання, не заўсёды «нагружаны» глыбокім разуменнем таго, што яны фарміруюць настроі ў грамадстве, мадэлі будучага і цяперашняга грамадскага жыцця. Гэта адваротны бок свабоды і вялікага рэсурсу, які даў інтэрнэт.

— **Ваша дысертацыя на атрыманне вучонай ступені кандыдата псіхалагічных навук была прысвечана псіхалогіі ўплыву СМІ на фарміраванне палітычных устаноў асобы. Чаму выбралі гэты кірунак для вывучэння?**

— Гэта вынік сыходу ў журналістыку. Да гэтага я працаваў над дысертацыяй па эканамічнай тэматыцы — з улікам сваёй першай адукацыі. Калі сышоў у газету, задумаўся, як магу ацаніць ролю СМІ ў грамадстве. Так нарадзілася тэма. Гэта быў перыяд завяршэння існавання СССР... Я бачыў, што савецкі друк — неформалізаваны інстытут выхавання. У сваёй працы апісваю, што такое інфармацыйны фантом і як яго распазнаць. Сёння гэта паняцце вядома як «фэйк».

— **Псіхалогія засталася вашым захапленнем?**

— Хутчэй на штодзённым узроўні, калі ты ацэньваеш свет і людзей вакол. Чалавек на дыпламатычнай службе абавязаны ўлічваць рэакцыю партнёра. Калі дыпламатыя — прафесія, якая павінна «зразаць» вастрыню, дапамагаць пазбягаць канфліктаў, пры гэтым абараняючы нацыянальныя інтарэсы, то ў нейкай ступені псіхалогія са мной заўсёды. З 2008 года мне даручана загадваць кафедраль палітычнай псіхалогіі ў Санкт-Пецярбургскім дзяржаўным універсітэце. Зараз я не вельмі добрасумленны загадчык з прычыны сваіх клопатаў. Дыпламатычная служба не дазваляе часта бываць у Санкт-Пецярбургу,

ЗВОНКУ»

з гэтай нагоды перажываю, але ўдзячны за разуменне з боку кіраўніцтва ўніверсітэта, маіх прафесійных калег.

Палітычная псіхалогія — вельмі цікавая спецыяльнасць, якой нядаўна споўнілася 30 гадоў. Яна з'явілася як вынік дэмакратызацыі, адкрытасці да свету, якую дэманстраваў Саветскі Саюз. Зараз гэта цалкам забыта нашымі заходнімі партнёрамі, якія спрабуюць сёння размаўляць з Расіяй як са слабым гульцом.

Пра падарункі

Жыровіцкай абіцелі

— **Расійская дыпмісія заўсёды надавала вялікае значэнне адносінам з духавенствам. Распавядзіце пра вашу работу з Беларускай праваслаўнай царквой, са знакамітым Жыровіцкім манастыром.**

— Мы адгукнуліся на зварот настаіцеля Свята-Успенскага Жыровіцкага манастыра архіепіскапа Наваградскага і Слонімскага Гур'я разгледзець магчымасць забяспечыць адліўку званаў да 500-гадовага юбілею цудоўнай абіцелі. Калі ўладыка Гурый пазначыў такі запыт, мы ў тую самую хвіліну атрымалі водгук ад кіраўніцтва банкаў «ВТБ» і «ВТБ» (Беларусь). Ва ўзаемадзеянні з губернатарамі Наўгародскай вобласці Андрэем Нікіціным і Варонежскай вобласці Аляксандрам Гусевым і кіраўніцтвам звоналіцейнага завода ў Варонежы былі адліты ўсе 12 званаў, самы вялікі з якіх ваżyць больш за 4 тоны. З мітрапалітам Мінскім і Заслаўскім, Патрыяршым Экзархам усяе Беларусі Веніямінам і членамі Архітэктурна-мастацкага савета Мінскай епархіі зусім нядаўна абмяркоўвалі пытанні падрыхтоўкі будаўніцтва новай званіцы на тэрыторыі манастыра, якая таксама, як і званы, стане дарам манастыру ад расійскага боку. Гатоўнасць да ўдзелу Свярдлоўскай вобласці і яе губернатара Яўгена Куйвашава падтрымаць запыт на будаўніцтва новай званіцы ў абіцелі цяжка пераацаціць — велізарная падзяка. Намер удзельнічаць у такой працы выказаў у ходзе візіту ў Мінск і губернатар Омскай вобласці Аляксандр Буркоў. Месца будаўніцтва ўжо выбрана і асвечана. Там будзе і тое, без чаго не можа жыць манастыр, — храм, бібліятэка і музей.

— **Што б вы маглі пажадаць жыхарам Беларусі і Расіі на парозе будучага года?**

— Важна памятаць, што кан'юнктура знешніх падзей, навязаных і лжыва зразумелых, хутка заканчваецца. А сістэма адносін са светам, з канкрэтнымі людзьмі — вялікая дадзенасць і дарагога варта, каб размяняць яе, купіўшыся на хлуслівыя абяцанні. Хай нам удаецца кожным днём знаходзіць дакладныя ацэнкі падзей, удзельнікамі якіх мы з'яўляемся, каб, выбудоўваючы свае крокі па жыцці, памятаць: самае дарагое, што ў нас ёсць, — адносіны з блізкімі і роднымі людзьмі, з калегамі і партнёрамі, і ў Расіі і Беларусі — адзіная гісторыя і надзейная будучыня.

Марыя ДАДАЛКА.

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Кіраўнікі найбуйнейшых агенцтваў нерухомаасці адзначаюць, што ў лютым і сакавіку здзелкі здзяйсняліся на рынку актыўна: прыкладна на ўзроўні 2019 года. Але ў красавіку ў адносінах да сакавіка іх колькасць знізілася амаль у два разы.

Пандэмія каранавіруса змяніла стабільны курс рынку, які назіраўся ў пачатку года. Спатрэбіўся час, каб навучыцца жыць і працаваць у складаных эпідэміялагічных умовах. Часткова пандэмічныя страхі перамаглі дзякуючы аператыўнаму ўводу анлайн-сэрвісаў, відэа- і віртуальным турам па кватэрах. У ліпені рынак практычна аднавіўся да ўзроўню сакавіка. Аднак восень зноў унесла свае карэктывы. У верасні і кастрычніку актыўнасць на рынку ў параўнанні з сярэднестатыстычнымі штомесячнымі паказчыкамі знізілася ледзь ці не ў два разы.

На думку экспертаў, на падзенне попыту паўплываў адразу «клубок» фактараў: першая хваля пандэміі каранавіруса, палітычная і эканамічная нестабільнасць у грамадстве, а потым і наступленне другой хвалі пандэміі.

Сітуацыя складаная, але прадаўцы не зніжаюць цэны

З апошніх негатыўных з'яў — поўнае прыпыненне крэдытавання куплі жылля на другасным рынку. Гэта падарвала фінансавыя магчымасці пакупнікоў. Цяпер на рынку іх мала, і даводзіцца вельмі актыўна таргавацца. Да таго ж здзелкі часта адкладаюцца з-за хваробы прадаўцоў і пакупнікоў.

Цяпер на продаж выстаўлена максімальная колькасць аб'ектаў нерухомаасці. Але гэта не падштурхоўвае людзей да карэкціроўкі цэн. Нягледзячы на складаную эканамічную сітуацыю, прадаўцы ўсё роўна трымаюць цэнікі на ўзроўні мінулага года. Цяпер рынак застыў, у тым ліку і па гэтай прычыне.

Што датычыцца пакупнікоў, якія ўсё-такі прыходзяць на рынак, часцей за ўсё яны разглядаюць самыя танныя прапановы кватэр і набываюць іх у тым ліку з мэтай укладці грошы. На рынку ёсць здзелкі куплі-продажу і дарагіх кватэр, цэны на якія за апошнія месяцы знізіліся, і яны сталі прывабныя для пакупнікоў. Але самы вялікі сегмент рынку — кватэры стандартных спажывецкіх якасцяў — па-ранейшаму набываюцца ў ланцужковым парадку.

Цяпер на рынку захоўваецца яшчэ адзін трэнд. Некаторыя банкі яшчэ крэдытуюць новабудовы па партнёрскіх праграмах з забудовшчыкамі. Таму ёсць катэгорыя людзей, якія прадаюць свае старыя кватэры і наўзамен купляюць новыя з прыцягненнем крэдытных сродкаў. Гэта часткова ажыўляе рынак.

3 «чыстымі» грашыма прыходзіць усяго 10 % пакупнікоў

Сітуацыя на рынку ўскладняецца тым, што з пачатку жніўня патэнцыйныя пакупнікі з рэальнымі фінансамі занялі чакальную пазіцыю. На гэта паўплывала нявызначанасць і неразуменне таго, што будзе далей.

Людзі практычна не цікавіліся жыллём 2-3 месяцамі, але ў лістападзе ў параўнанні з вераснем і кастрычнікам колькасць званаў ад спажывцоў павялічылася. Цяпер кліенты ўжо разумеюць, што крызісная сітуацыя зацягнецца і чакаць яе, мабыць, не варта. Сёння многія вырашаюць пытанне: купляць зараз ці перакачаць?

КУПЛЯЕМ ТАННУЮ КВАТЭРУ ЦЯПЕР, АБО...

Мікалай Прасталупаў у гэтай сітуацыі адзначае, што, нягледзячы на багацце выстаўленых на продаж кватэр, цяпер выбраць прыдатны варыянт пакупнікам вельмі складана. Годных варыянтаў па суадносінах кошту і якасці на рынку вельмі мала. Яны калі і з'яўляюцца, то сыходзяць літаральна за лічаныя дні, ад сілы — тыдні.

Цяпер сітуацыя на рынку такая, што з «чыстымі» грашыма прыходзіць максімум 10 % ад агульнай колькасці пакупнікоў. Асноўная частка кліентаў — гэта прадаўцы, якія адначасова з'яўляюцца і пакупнікамі. А ім чакаць і спадзяваюцца на тое, што праз пару месяцаў яны купяць кватэру на 2—3 тысячы долараў танней, чым цяпер, не варта, таму што сваю кватэру яны таксама прададуць па больш нізкай цане.

Пакупнікі з «чыстымі» грашыма, вядома, могуць і не спяшацца. Але яны не робяць надвор'я на рынку. Гэта, як правіла, прадпрымальнікі, у якіх таксама знізіліся заробкі. На жаль, у існуючых умовах яны будуць выходзіць на рынак не так актыўна, як гэта было ў мінулыя гады, па меншай меры, да лета 2021 года, пакуль не наступіць поўная яснасць з каранавірусам, эканомікай і палітыкай, — дадае эксперт.

У астатнім мы можам толькі канстатаваць, што цяпер на рынку ёсць танныя варыянты кватэр і можна таргавацца. Магчыма, заўтра гэтыя кватэры будуць каштаваць яшчэ танней. Прагноз да зніжэння ёсць. Але ці ўдасца праз месяц-другі знайсці патрэбны варыянт — гэта яшчэ вялікае пытанне.

Кошт метра не ўпадзе ніжэй за тысяччу

Разглядаючы перспектывы другаснага рынку жылля на наступны год, Мікалай Прасталупаў адзначае, што да красавіка тэндэнцыя на зніжэнне цэн захаваецца. Яны, як і цяпер, будуць падаць прыкладна ад аднаго да двух працэнтаў у месяц у рэальных здзелках. На думку нашага эксперта, ужо ў красавіку-маі на рынку пачнецца актывізацыя, а да лета рынак адновіцца і выйдзе на ўзровень 2019 года. З улікам адкладзенага попыту ёсць надзея, што сітуацыя будзе нават лепшая, чым летася.

Прыкладна такі ж (але трошкі іншы) даюць прагноз незалежныя аналітыкі. Яны адзначаюць, што з пачатку гэтага года цэны на кватэры стандартных спажывецкіх якасцяў ужо ўпалі прыкладна на 7—9 %. У найбліжэйшыя месяцы яны будуць працягваць зніжацца гэтак жа плаўна, як гэта адбываецца зараз, — прыкладна на 2 % у месяц. Па-ранейшаму будзе павялічвацца прапанова.

Калі сітуацыя з нявызначанасцю будзе працягвацца, то частка пакупнікоў не рызыкне купляць кватэры ў забудовшчыкаў на стадыі катлава. Ёсць вялікая верагоднасць, што будаўніцтва можа быць замарожана і дом ператворыцца ў даўгабуд. Хутчэй гэтыя пакупнікі прыйдуць на другасны рынак для таго, каб там набыць гатовае жыллё.

І яшчэ. Не заўсёды прагнозы спраўджаюцца. Многія чакалі абва-

лу цэн на нерухомаасць яшчэ ў жніўні пасля вясновага рэзкага падзення кошту нафты і росту курсу долара па дачыненні да беларускага рубля. Але падзенне цэн не адбылося ў тым аб'ёме, які варта было б чакаць. Казаць пра тое, што ў наступным годзе будзе глабальнае зніжэнне, напэўна, не варта. Яно працягнецца ў першым квартале 2021 года ў тэмпах апошняга квартала гэтага года. Далей загадаць вельмі складана з прычыны таго, што могуць з'явіцца новыя фактары, якія зменяць сітуацыю.

Верасень стаў самым цяжкім месяцам для рыэлтараў

«Да лета сітуацыя на рынку нерухомаасці стабілізавалася. Але ўжо ў жніўні пачалася другая хваля крызісу, звязаная з палітычнымі падзеямі ў Беларусі», — адзначае старшыня Савета грамадскага аб'яднання «Беларуская асацыяцыя «Нерухомаасць» Анатоль ЗВЕЗДЗІН.

«У канцы жніўня было ўжо зразумела, што палітычныя падзеі, якія разгортваліся ў нашай краіне, вельмі моцна будуць уплываць на гэты рынак. У тым сэнсе, што спажывецы ў гэты перыяд свае праблемы, звязаныя з жыллём, адсунулі на другі

цыяцый забудовшчыкаў аб'ектаў жыллёвага будаўніцтва Беларусі і «Беларускай асацыяцыі «Нерухомаасць» Юрый ЖАРКОЎ. Эксперт выказаў здагадку, што калі б крэдытныя праграмы працягнулі існаваць у тым выглядзе, у якім яны былі хоць бы летася, падзення рынку не здарылася б, нягледзячы на розныя падзеі.

Цэны на першаснае жыллё за бягучы год упалі на 10—15 %. Эксперт лічыць, што на гэтым падзенне скончыцца. У той час як кошты на «другасным рынку» працягнуць зніжэнне. Рыэлтары лічаць, што ў 2021 годзе адбудзецца гістарычная падзея: жыллё на другасным рынку ўпершыню за доўгі час стане таннейшым, чым на першасным.

«Традыцыйна ў нас было наадварот. Цэны першаснага рынку былі, як правіла, ніжэйшыя», — адзначае старшыня праўлення Канфедэрацыі агенцтваў нерухомаасці Павел АСТАПЕНЯ. Ён растлумачыў, што такая тэндэнцыя адбудзецца з-за таго, што забудовшчыкі, укладаючы свае сродкі ў будаўніцтва новага жылля, будуць не гатовыя скідаць цэны на «пяровічныя» кватэры.

Паводле яго слоў, зніжэнне цэн другаснага жылля працягнецца аж да вясны 2021 года. За бягучы год кватэры не сталі значна таннейшымі. Да вясны 2021 года цэны ўпадуць прыкладна яшчэ на 15 %, лічыць Астapеня.

Арэнднае жыллё

У сярэднім на 10—15 % сталі таннейшыя кватэры ў Мінску, якія здаюцца ў арэнду. На думку рыэлтараў, у прыватнасці, гэта было выклікана зніжэннем узроўню жыцця насельніцтва і згортваннем турызму. Попыт на арэнднае жыллё скараціўся, пры гэтым рынак цяпер досыць насычаны. Разам з тым далёка не ўсе ўладальнікі кватэр гатовыя да зніжэння цэн.

«Гэтую восень мы сустрэлі без выбуховага ажыятажу на рынку арэнды жылля. Я магу сказаць, што цэны на такое жыллё ўпалі на 15 % і яшчэ на 15 % знізяцца да вясны 2021 года», — адзначае Павел Астapеня. «Так, сапраўды ў нас сёння ёсць людзі, якія не чуюць тэндэнцыю, не чуюць нашы экспертныя ацэнкі. Яны або стаяць на сваім, або сыходзяць са словамі: «Я пачакаю лепшых часоў», — дадаў Анатоль Звездзін.

У рэгіёнах тэндэнцыя

«адкрываецца» пазней

Падзенне рынку нерухомаасці назіраецца не толькі ў сталіцы, але і ў іншых беларускіх гарадах. Па словах аднаго з гомельскіх рыэлтараў, сярэдняя колькасць здзелак у яго скарацілася на 50—60 % за бягучы год.

«Калі казаць пра пандэмію, то Мінск яе ўплыў адчуў у сакавіку. Мы, як больш інертныя, атрымалі падзенне цэн у красавіку», — паведаміў аб сітуацыі ў Гомелі намеснік старшыні Савета грамадскага аб'яднання «Беларуская асацыяцыя «Нерухомаасць» Алег ВАЛЬШТЭЙН.

Але ў рэгіёнах далёка не ўсе прадаўцы нерухомаасці вераць у крызіс. Як вынік — адмаўляюцца зніжаць цэны. У сваю чаргу ў пакупнікоў стала значна менш магчымасцяў (з-за адсутнасці крэдытавання), за кошт чаго і адбываецца скарачэнне колькасці здзелак.

Што датычыцца апошніх санкцый ЕС у дачыненні да Беларусі, то, на думку экспертаў, наша краіна ў розныя гады ўжо знаходзілася пад санкцыямі. Таксама былі перыяды, калі адбывалася прыпыненне банкаўскага крэдытавання. Тым не менш здзелкі куплі-продажу не спыняліся...

Сяргей КУРКАЧ.